

Nezaměstnanost imigrantů ve Španělsku v době ekonomické krize

Kristýna Recinová

Anotace

Mezi přistěhovalectvím a nezaměstnaností ve Španělsku existuje velmi úzká vazba. Zřetelné souvislosti jsou patrné především v době celosvětové ekonomické krize, která na sebe ve španělských podmínkách vzala podobu krize zaměstnanosti. Dramatický nárůst nezaměstnanosti přesahující dvacetiprocentní hranici způsobuje stále větší propad španělské ekonomiky na světových trzích. Imigrace, nezaměstnanost a světová ekonomická krize se tak podílejí na de-formování současné ekonomiky Španělska.

Vztah imigrace a nezaměstnanosti ve Španělsku

V souvislosti s katastrofální ekonomickou situací v Řecku a obří půjčkou ze strany zemí eurozóny se hovoří o Španělsku jako o možné další zemi, která neustojí obrovský ekonomický tlak projevující se rekordním rozpočtovým schodkem, zpomalením tempa ekonomického růstu i stále rostoucí inflací a nezaměstnaností. Krize ve Španělsku ovšem nepostihla pouze domácí obyvatelstvo, ale zasáhla i imigranty, a to v daleko větší míře. Vzhledem k tomu, že v zemi ubyla atraktivní pracovní místa, která nevyžadovala určitou kvalifikaci a byla pro cizince příhodná, se očekávalo, že se počet přistěhovalců rapidně sníží. Španělé navíc začali obsazovat i pracovní místa, v nichž byli v drtivé většině zaměstnáváni právě přistěhovalci.¹ Jedná se např. o práci v přístavech při nakládání a vykládání zboží, opravy lodí apod. Dislokace pracovní síly však funguje i opačně: pokud Španěl přijde o práci, je možné, že jej nahradí cizinec.

Zatěžkávací zkouškou tolerantního² vztahu Španělů k imigrantům je současný stav nezaměstnanosti.³ Ministr práce Celestino Corbacho v loňském roce (2009) médiím

¹ Srv. NÍDR, T. (2010): „Krise podrazila Španělsku obě nohy: stavebnictví i turistiku. Pětina obyvatel nemá práci.“ Praha: IDNES.cz/Zprávy. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/krize-podrazila-spanelsku-obe-nohy-stavebnictvi-i-turistiku-petina-obyvatel-nema-praci-gut-/kavarna.asp?c=A100303_202653_kavarna_chu [navštíveno dne 4. 5. 2010].

² Podle průzkumu veřejného mínění, které provedla agentura Evropské Komise – Eurobarometer –

oznámil, že se situace na pracovním trhu bude zhoršovat a nemůže za ni, podle jeho tvrzení, nikdo jiný než právě přistěhovalci. „Počet pracovních sil se ve Španělsku [v roce 2009] zvýšil o více než 600 000 lidí, z valné části právě kvůli přistěhovalectví. Oficiální statistiky ale ukazují, že do Španělska už v poslední době [první měsíce roku 2010] směřuje méně lidí. Důvodem je hlavně úbytek pracovních míst, která byla pro cizince atraktivní. Taková místa se nabízela hlavně ve stavebnictví a službách.“⁴ Zvláště stavebnictví bylo ke konci roku 2008 nejpostiženějším odvětvím v rámci národního hospodářství a vzápětí jej následovaly další sektory, jejichž odbyt v důsledku krize silně poklesl. Jde hlavně o textilní průmysl, dopravu, hutnictví či telekomunikace a další. V listopadu 2009 byl vážně postižen krizí také automobilový průmysl (Pajares 2009).

S počínající celosvětovou ekonomickou krizí a stoupajícím počtem nezaměstnaných viditelně poskočil také počet nezaměstnaných cizinců. V některých případech se jednalo až o čtyřicetinasobný i vyšší nárůst oproti roku 2007.⁵ Ve statistice dopadli nejhůře Ekvádorci, v jejichž komunitě bylo nezaměstnaných mezi roky 2007 a 2008 šedesátkrát více. Celkově potom narostla nezaměstnanost v řadách přistěhovalců o sedminásobek oproti roku 2007 (Pajares 2009).

v červnu a červenci 2009, se k otázkám imigrace a postavení imigrantů vyjádřilo všech 27 členských států EU. Oproti průměru EU27, který tvořil 54 procentních bodů, souhlasí 62 % španělských respondentů s tím, že lidé z jiných etnických skupin mohou obohatit kulturní život v jejich vlastní zemi. Španělé, konkrétně 62 % dotázaných, také nejvíce ze všech evropských národů věří, že příchod imigrantů do Evropy pomůže efektivně vyřešit problém stárnutí evropské populace, a stejně tolik jich věří, že imigranti mohou být důležitým přínosem pro větší pochopení a toleranci ve světě.

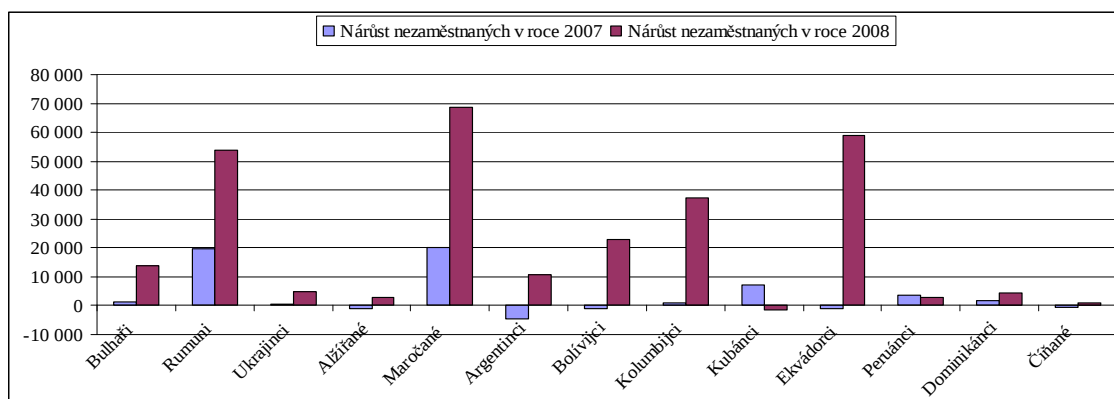
Srv. European Commission (2010): „EUROBAROMETER 71: Future of Europe.“ June – July 2009. Str. 51-63. Dostupné na http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb71/eb713_future_europe.pdf. [navštíveno dne 29. 8. 2010].

³ Srv. The Economist (2010). Bad new days : Recession is testing Spanish tolerance of high immigration. Dostupné na http://www.economist.com/world/europe/displaystory.cfm?story_id=15464909. [navštíveno dne 7. 4. 2010].

⁴ Finanční noviny.cz: Ekonomický server ČTK (2009): „Nezaměstnanost ve Španělsku prý může vystoupit až na 20 %.“ Dostupné na http://www.financninoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-ve-spanelsku-pry-muze-vystoupit-az-na-20-/396419&id_seznam=5349 [navštíveno dne 12. 4. 2010].

⁵ Srv. INE (2010). Instituto Nacional de Estadística. Dostupné na <http://www.ine.es/>. [navštíveno dne 27. 8. 2010].

Graf 1: Nárůst nezaměstnaných skupin cizinců dle národností. Španělsko, období 2007 – 2008

Zdroj: Vytvořeno z dat španělského Národního statistického institutu (INE – Instituto Nacional de Estadística)

Podle odhadů OECD „dosáhla registrovaná míra nezaměstnanosti u imigrantů 29,7 %, což je o 8 procentních bodů vyšší hodnota než u domácí populace.“ (OECD Perspectives 2009). Připomeňme, že Španělsko je zhruba 45 milionů, zatímco počet registrovaných cizinců přesáhl 5 miliónovou hranici. První skupinou na pracovním trhu, které se dotklo masové propouštění, byli právě přistěhovalci. Obecně platí, že cizinci nejsou ve Španělsku zaměstnáváni v ekonomicky atraktivních oborech, ale spíše v dělnické a řemeslnické sféře. Na základě dat INE je zřejmý narůstající počet cizinců bez práce především ke konci roku 2008. Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku v posledních čtvrtletích let 2005 až 2008 naznačuje, že oproti čtvrtým čtvrtletím let 2005 až 2007, kdy byla na trhu práce podobná situace, zůstalo v posledním čtvrtletí roku 2008 bez práce téměř dvojnásobek přistěhovalců a míra nezaměstnanosti se mezi nimi vyšplhala na 21,3 %. Velkou část z nich tvořili jak příslušníci členských států EU, tak občané nečlenských zemí.⁶

Národnostní skladba nezaměstnaných na španělském pracovním trhu

Ještě zajímavější je vývoj počtu nezaměstnaných skupin cizinců dle národností v posledních čtvrtletích let 2007 a 2008, jak je uvádí statistika INE⁷ a tabulka níže. Největší počet nezaměstnaných v kritickém období představovali Maročané. Zatímco v poslední části roku 2007 přišlo o práci asi 82 000 oproti 333 000 zaměstnaných Maročanů, o rok později ve stejnou roční dobu jich bylo bez zaměstnání už 150 000.

⁶ Srv. INE (2010). Instituto Nacional de Estadística. Dostupné na <http://www.ine.es/>. [navštíveno dne 9. 3. 2010].

⁷ Srv. INE (2010). Instituto Nacional de Estadística. Dostupné na <http://www.ine.es/>. [navštíveno dne 25. 3. 2010].

Tabulka 1: Vývoj počtu zaměstnaných a nezaměstnaných skupin cizinců dle národností, Španělsko, období 2007 – 2008

	4. čtvrtletí 2007		4. čtvrtletí 2008		Míra nezaměstnanosti [v %]
	Zaměstnaní	Nezaměstnaní	Zaměstnaní	Nezaměstnaní	
Bulhaři	79 240	11 137	82 612	25 055	23
Rumuni	429 427	60 826	455 500	114 683	20,1
Ukrajinci	41 707	5 177	47 704	9 863	17
Alžíráné	22 982	4 541	22 774	7 375	25
Maročané	333 122	82 262	280 567	151 027	35
Argentinci	129 633	10 995	104 850	21 704	17
Bolívijci	190 388	17 611	181 162	40 487	18
Kolumbijci	235 530	33 735	232 415	71 170	23
Kubánci	35 278	10 566	24 012	9 116	28
Ekvádorci	443 805	42 713	418 657	101 714	20
Peruánci	80 272	9 670	76 330	12 582	14
Dominikánci	47 340	7 519	43 485	11 904	22
Číňané	39 671	785	40 260	1 592	4
Celkem	2 887 043	407 708	2 886 489	779 442	21

Zdroj: INE

Co se týče Ekvádorců, přišlo o práci během jednoho roku asi 59 000 osob a z řad Ukrajinců potom dalších cca 54 000. Daleko nižší počty zaznamenáváme u čínské nebo kubánské komunity, v níž počet nezaměstnaných v době úderu ekonomické krize stoupl pouze o něco více než 1 000 osob. Přesto mají Kubánci ve Španělsku velké potíže, neboť míra nezaměstnanosti se u této menšiny pohybuje okolo 28 %. Jinak tomu je u již zmiňovaných Číňanů, kteří se dokázali velmi rychle adaptovat na kritické podmínky, a proto nezaměstnaností tato populace ve Španělsku tolik netrpí.

Na druhé straně nesmíme zapomínat také na vývoj počtu zaměstnaných. Například mezi rumunskou populací ve Španělsku se rozdíl v zaměstnanosti dostal vysoko do kladných hodnot. V daném období se tak celkově zvýšil počet nezaměstnaných mezi cizinci celkem o 372 000 jedinců, což na konci roku 2008 představovalo v celých číslech celkový počet 779 442 imigrantů bez zaměstnání (Pajares 2009).

Co se týče vývoje počtu nezaměstnaných skupin cizinců dle typu zaměstnání, v následující tabulce zjistíme, že v období mezi lety 2006 až 2008 byli mezi nejvíce propouštěnými cizinci kvalifikovaní dělníci pracující ve stavebním, těžebním a hutním průmyslu, a také řemeslníci. V těchto odvětvích přišlo v roce 2008 oproti předchozímu roku o práci na 95 400 osob, ačkoli v roce 2006 a obdobně také v roce 2007, statistika právě v těchto odvětvích zaznamenala jen pozvolný nárůst nezaměstnaných. Podobně se situace vyvíjela také u skupiny nekvalifikovaných pracovníků, jejichž počet se meziročně zvýšil o více než 95 000 osob. Celkově pak bylo v roce 2008 zjištěno 209 200 nezaměstnaných cizinců bez kvalifikace (Pajares 2009).

Tabulka 2: Vývoj počtu nezaměstnaných cizinců dle typu zaměstnání, Španělsko, 4. čtvrtletí 2006 – 2008

	4. čtvrtletí 2006	4. čtvrtletí 2007	Nárůst v roce 2007	4. čtvrtletí 2008	Nárůst v roce 2008
Nezaměstnaní muži i ženy					
Celkem	234 100	289 600	55 500	570 400	280 800
Obchodní management a veřejná správa	1 800	1400	-400	5 800	4 400
Techničtí a vědecktí pracovníci a intelektuálové	3 900	14 000	10 100	7 900	-6 100
Podpůrní technici a odborníci	7 100	8 500	1 400	14 700	6 200
Administrativní pracovníci	14 400	12 800	-1 600	19 500	6 700
Pracovníci v restauračních zařízeních, personálních službách, ochranných službách a obchodech	68 200	63 900	-4 300	118 400	54 500
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství a rybolovu	2 900	4 500	1 600	12 100	7 600
Pracovníci kvalifikovaní ve výrobě, ve stavebnictví a v těžbě; řemeslníci	43 700	54 100	10 400	149 500	95 400
Pracovníci u obsluhy strojů a zařízení; instalatéři	14 800	16 600	1 800	33 300	16 700
Pracovníci bez kvalifikace	77 300	113 800	36 500	209 200	95 400

Zdroj: INE

Z údajů je patrné, že narozdíl od nekvalifikovaných pozic, zemědělských, rukodělných činností a sektoru služeb jsou místa vědeckých pracovníků doplňována právě z řad cizinců. Ve specializovaných oborech a mezi intelektuály došlo dokonce k nárůstu zaměstnanosti. Daleko větší šanci v hledání pracovních příležitostí imigranti potom mají ve velkých aglomeracích např. Madridu a Barcelony než ve venkovských oblastech.

Ztráta zaměstnání pro lidi znamená nejen ztrátu finančních prostředků, ale také pokles životní úrovně a zařazení do sociálně slabších skupin. Stát se na tuto skutečnost proto pokusil rychle reagovat. Nezaměstnaní imigranti mají v současné době např. možnost využít finanční podpory, která je součástí vládního plánu dobrovolných návratů. Účelem je motivovat cizince finanční podporou k návratu do země původu, přičemž první část podpory získá imigrant ještě před odjezdem, zbytek mu úřady vyplatí po příjezdu domů. „Na oplátku jsou cizinci nuceni odevzdat svá pracovní povolení i víza a souhlasit s podmínkou, že se do Španělska v příštích třech letech nevrátí.“⁸ Přes velkou kampaň tento krok ale neměl mezi cizinci velkou odezvu a celkově nebyl tak úspěšný, jak se očekávalo.

Vedle programu dobrovolných návratů se nezaměstnaní přistěhovalci snaží dosáhnout na různé formy integračních programů, pomocí nichž by měli vyšší šanci na uplatnění na pracovním trhu. Snahy o integraci přistěhovalců ve Španělsku nejsou řízeny centrálně, jsou pouze upraveny legislativními předpisy v obecnější rovině. Praktická stránka věci ale de facto zůstává v kompetencích jednotlivých autonomních vlád, provinčních a místních rad nebo nevládních organizací financovaných z veřejných zdrojů. „Ty se pokoušejí různými způsoby zajistit služby v podobě jazykových kurzů,

⁸ KERN, S. (2009): „Immigration Policy a Casualty of Unemployment in Spain.“ World Politics Review, Dostupné na <http://www.worldpoliticsreview.com/articles/3750/immigration-policy-a-casualty-of-unemployment-in-spain>. [navštíveno dne 1. 9 2010].

poskytování informací o možnosti zaměstnání nebo ubytování atd. Přesto však tento typ podpory není poskytován plošně, je velmi nerovnoměrný a značná část přistěhovalců k němu nemá přístup.“⁹ Integrovaní projekty zaměřené na začleňování nezaměstnaných Španělů a nezaměstnaných cizinců do společnosti nejsou jednoduchou ani levnou záležitostí. Prozatím největším počinem v tomto směru je vytvoření Strategického plánu pro občanství a integraci¹⁰ na léta 2007 – 2010, jehož rozpočet přesáhl 2 miliardy euro.¹¹

Ekonomické aspekty imigrace a nezaměstnanosti ve Španělsku

Pro Španělsko je problém nezaměstnanosti vysoce aktuální. Podaří-li se v příštích měsících zmírnit její růst, neobejde se to bez radikálních intervencí státu do ekonomiky. Jak je zřejmé, ruku v ruce s problémem vysoké míry nezaměstnanosti jde i téma přistěhovalectví, resp. téma pohybu mezinárodní pracovní migrace. Jak uvádí Blanco (2006): „Éra plné zaměstnanosti skočila, možná navždy, a strukturální nezaměstnanost a inflace se stávají trvalým hlediskem v oblasti ekonomiky i společnosti. Vlády členských států se rozhodly udělat konec náboru a uzavřely své hranice a vstup cizím pracovníkům.“¹²

Imigranti ve španělské šedé a černé ekonomice

I přes provedená regularizační opatření, jejichž cílem bylo zlegalizovat pobyt statisíců cizinců, umožnit jim legální pobyt na španělském území a dostat neregulérní imigraci pod kontrolu, existuje ve Španělsku velká míra tzv. šedé ekonomiky. Někteří autoři se ovšem domnívají, že šedá, neboli stínová, ekonomika může být zemi v zásadě prospěšná. Tento souhrn jakýchkoli ekonomických vztahů, které jsou přímo na hranici či za hranicí zákona, může vést dokonce k lepším hospodářským výsledkům. Například Bade (2005) tvrdí, že „na nelegálním zaměstnávání cizinců je závislá především velmi flexibilní stínová ekonomika průmyslových center Barcelony a Madridu. Obdobná situace ale panuje i v zemědělství, stavebnictví a v neposlední řadě i v domácích službách.“¹³ Stínové ekonomice nahrává fakt, že podávání žádostí o získání pracovního povolení je ve Španělsku velmi zdlouhavou záležitostí. Stěžují si v první řadě zaměstnavatelé, pro něž je mnohem jednodušší zaměstnat cizince bez potřebných povolení, a to i za cenu případných potíží. Pokud zvolí legální cestu, nevyhnou se

⁹ GONZÁLES ENRÍQUEZ, Carmen. Spain. In TRIANDAFYLLIDOU, Anna; GROPAS, Ruby. *European Immigration : A Sourcebook (Hardcover)*. Aldershot, UK : Ashgate, 2007, s. 324.

¹⁰ Špan. Plan Estratégico de Ciudadanía e Integración 2007 – 2010.

¹¹ Srv. TEDESCO, L. (2010): „Immigration and Foreign Policy: The Economic Crisis and its Challenges.“ Policy Brief: FRIDE: A European Think Tank for Global Action, 25: 1.

¹² BLANCO, C. (2006): „Migraciones : Nuevas moviidades en un mundo en movimiento.“ Barcelona: Anthropos. Str. 99.

¹³ BADE, K. J. (2005) „Evropa v pohybu: evropské migrace dvou staletí.“ Praha: Nakladatelství lidové noviny. Str. 309n.

časově náročnému procesu, na jehož konci nemusí ani zaměstnavatel, ani cizinec dosáhnout kýženého výsledku.¹⁴

Šedá ekonomika na sebe v praxi bere řadu podob: korupci, úplatkářství, daňové úniky nebo zaměstnávání načerno. Deník Público dokonce informoval o tom, že „Španělsko je spolu s Itálií a Řeckem na špici šedé ekonomiky v Evropě.“¹⁵ Deník dále uvádí, že podle studie mělo do konce roku 2009 dojít k růstu oficiálně nevykazovaného hospodářství z 18,7 % na 19,5 % HDP. Navíc typy pracovních činností, které spadají do stavebního sektoru, představují aktivity čím dál více související se šedou ekonomikou.¹⁶

Opatření španělské vlády proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců

Španělská veřejnost je nyní konfrontována s dosud nejvyšší mírou nezaměstnanosti, která se stala součástí jejího každodenního života. Jedním z aspektů, ke kterým tato situace vede, je i zpříšňování cizinecké legislativy a vyšší postihy za neregulérní zaměstnávání cizinců. Současná vláda přijala např. opatření v podobě unijního *Nářízení pro návrat neregistrovaných imigrantů do země jejich původu*¹⁷ či prodloužení lhůty na zadržení migrantů bez oprávnění k pobytu z možných 40 dnů na dva měsíce. Výše uvedená směrnice však způsobila obrovské protesty v řadách latinskoamerických politiků a přispěla ke zhoršení vztahů se zeměmi, jejichž státní příslušníci tvoří ve Španělsku největší minority.¹⁸ Kromě toho „návrh nového cizineckého zákona znesnadňuje slučování rodin (omezení sloučení¹⁹ rodičů, které bude možné až po pěti letech pobytu migranta a dále dětí starších 18 let). Podle tohoto návrhu také

¹⁴ Povolení se nejprve získává na rok a může být omezeno na zaměstnání v určité provincii a sektoru. Každé dva roky je pak nutné povolení obnovovat. K tomu je nutné buď mít stávající místo, nebo ukázat novou pracovní smlouvu. Stát ale není schopen pracovní povolení obnovovat, v minulých letech docházelo až k několikaměsíčním prodlevám a mnoho migrantů se proto ocitlo v nelegálním postavení.

In KADLECOVÁ, M. (2009): „Cizinci: zrcadlo španělského hospodářství.“ Praha: Multikulturní centrum. Dostupné na <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2198539> [navštíveno dne 17. 4. 2010].

¹⁵ Público.es (2009). „España, a la cabeza de la Unión Europea en actividad irregular Entre 12 y 15 millones de trabajadores se dedican a empleos en la economía sumergida.“ Dostupné na <http://www.publico.es/dinero/257752/espana/cabeza/union/europea/actividad/irregular> [navštíveno dne 4. 5. 2010].

¹⁶ Srv. Público.es (2009). „España, a la cabeza de la Unión Europea en actividad irregular Entre 12 y 15 millones de trabajadores se dedican a empleos en la economía sumergida.“ Dostupné na <http://www.publico.es/dinero/257752/espana/cabeza/union/europea/actividad/irregular> [navštíveno dne 4. 5. 2010].

¹⁷ Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals.

¹⁸ Srv. ACOSTA ARCARAZO, D. (2009): „Latin American Reactions to the Adoption of the Returns Directive.“ Brussels: Centre for European Policy Studies.

¹⁹ Ke zpřísnění došlo v tom smyslu, že novou podmínkou požádání o pobyt za účelem sloučení rodiny je to, aby alespoň jeden rodič pobývá legálně ve Španělsku po dobu nejméně pěti let (poznámka autorky).

zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají imigranty bez pobytového oprávnění, za každého takového imigranta zaplatí pokutu až 100 000 euro.“²⁰

Závěr

Imigrace a nezaměstnanost se ve Španělsku navzájem významně ovlivňují. Jednou z nejčastějších příčin příchodu cizinců do Španělska jsou především ekonomické důvody. V poslední době se výrazně mění etnická skladba země, neboť vedle Latinoameričanů a Afričanů přibývá imigrantů ze zemí EU, především Rumunů. V důsledku světové ekonomické krize navíc od roku 2008 dochází k markantnímu nárůstu nezaměstnaných, jejichž počet až dvojnásobně přesahuje průměr EU. Přitom největší dopad má tato situace na mladé lidi, absolventy, lidi v předdůchodovém věku a imigranty. V roce 2008 právě cizinci tvořili pětinu všech nezaměstnaných, mezi nimi pak nejvíce Maročané, Rumuni a Ekvádorci. O rok později se podíl přistěhovalců na nezaměstnanosti ve Španělsku vyšplhal k 30 %. Přesto je význam imigrantů (i těch pohybujících se v oblasti šedé ekonomiky) pro španělskou ekonomiku mimořádný, protože do ní přinášejí přidanou hodnotu v podobě obrovského potenciálu lidských zdrojů a potřebného kapitálu, jenž ovlivňuje hrubý domácí produkt Španělska. Současná španělská socialisticky a proevropsky orientovaná vláda oproti předchozím obdobím výrazně mění kurz migrační politiky a snaží se o komplexní řešení otázky přistěhovalectví, stejně jako o snížení neúměrně vysoké nezaměstnanosti překračující 20% hranici. Dosud jsou ovšem některé její kroky neefektivní a mezery zůstávají v oblasti udělování víz, pobytových i pracovních povolení, vydávání nostrifikačních potvrzení, nastavení podmínek pro zahraniční pracovníky, domácí podnikatele i podnikatele z ciziny, dostatku pracovních příležitostí, časové i finanční náročnosti na obdržení dalších nezbytných potvrzení nutných k bezproblémovému uplatnění cizince na trhu práce. Zásadně se mění také přístup Španělska k nelegálně zaměstnávaným imigrantům, a to v podobě přijetí velmi diskutovaného *Nařízení EU pro návrat neregistrovaných imigrantů do země jejich původu*. Španělé přistupují k razantním změnám v oblasti azylu a migrace v době nejtěžší ekonomické krize, jaká za poslední desetiletí zemi postihla. „A možná právě proto vláda může argumentovat tím, že transformace byla nezbytným krokem připojení španělské migrační politiky k té evropské. Do této doby totiž byla integrace imigrantů považována za pozitivní rys španělské vlády. Avšak až skončí období ekonomické krize, bude nutné provést analýzu, zda tento migrační „boom“ zůstane i nadále v rámci evropských nařízení, nebo zda se s novou etapou ekonomického růstu Španělsko navrátí k bilaterální politice, která se distancuje od Bruselu“ (Tedesco 2010: 5).

Článek vznikl v rámci projektu Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci, který je financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

²⁰ KADLECOVÁ, M. (2009): „Cizinci: zrcadlo španělského hospodářství.“ Praha: Multikulturní centrum. Dostupné na <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2198539> [navštíveno dne 17. 4. 2010].

Literatura a odkazy

ACOSTA ARCARAZO, D. (2009): „Latin American Reactions to the Adoption of the Returns Directive.“ Brussels: Centre for European Policy Studies.

BADE, K. J. (2005) „Evropa v pohybu: evropské migrace dvou staletí.“ Praha: Nakladatelství lidové noviny.

BLANCO, C. (2006): „Migraciones: Nuevas movilidades en un mundo en movimiento.“ Barcelona: Anthropos.

CIHELKOVÁ, E. (2001): „Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy.“ Praha: C. H. Beck.

„Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals.“

European Commission (2010): „EUROBAROMETER 71: Future of Europe.“ 6-7/2009. Str. 51-63. Dostupné na http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb71/eb713_future_europe.pdf. [navštíveno dne 29. 7. 2010].

Finanční noviny.cz : Ekonomický server ČTK (2009): „Nezaměstnanost ve Španělsku prý může vystoupit až na 20 %.“ Dostupné na http://www.financninoviny.cz/zpravy/nezamestnanost-ve-spanelsku-pry-muze-vystoupit-az-na-20-/396419&id_seznam=5349 [navštíveno dne 12. 4. 2010].

INE (2010). Instituto Nacional de Estadística. Dostupné na <http://www.ine.es/>. [navštíveno dne 25. 3. 2010].

KADLECOVÁ, M. (2009): „Cizinci: zrcadlo španělského hospodářství.“ Praha: Multikulturní centrum. Dostupné na <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2198539> [navštíveno dne 17. 4. 2010].

KERN, S. (2009): „Immigration Policy a Casualty of Unemployment in Spain.“ World Politics Review. Dostupné na <http://www.worldpoliticsreview.com/articles/3750/immigration-policy-a-casualty-of-unemployment-in-spain>. [navštíveno dne 1. 9 2010].

Kol. (2009): „Regularisations in Europe: Study on practices in the area of regularisation of illegally staying third-country nationals in the Member States of the EU.“ Vídeň: International Centre for Migration Policy Development. Ref. JLS/B4/2007/05.

NÍDR, T. (2010): „Krise podrazila Španělsku obě nohy: stavebnictví i turistiku. Pětina obyvatel nemá práci.“ Praha: IDNES.cz/Zprávy. Dostupné na http://zpravy.idnes.cz/krize-podrazila-spanelsku-obe-nohy-stavebnictvi-i-turistiku-petina-obyvatel-nema-praci-gut-/kavarna.asp?c=A100303_202653_kavarna_chu [navštíveno dne 4. 5. 2010].

OECD Perspectives (2009): „Spain Policies for a sustainable recovery.“ Paris: Glowimages/Gettyimages. Dostupné na <http://www.oecd.org/dataoecd/45/46/44686629.pdf> [navštíveno dne 23. 2. 2010].

PAJARES, M. (2009). Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2009 : Documentos del observatorio permanente de la inmigración. Madrid: Gobierno de España, Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Público.es (2009). „España, a la cabeza de la Unión Europea en actividad irregular Entre 12 y 15 millones de trabajadores se dedican a empleos en la economía sumergida.“ Dostupné na <http://www.publico.es/dinero/257752/espana/cabeza/union/europea/actividad/irregular> [navštíveno dne 4. 5. 2010].

TEDESCO, L. (2010): „Immigration and Foreign Policy: The Economic Crisis and its Challenges.“ Policy Brief: FRIDE: A European Think Tank fo Global Action, 25: 1-5.

The Economist (2010). Bad new days : Recession is testing Spanish tolerance of high immigration. Dostupné na http://www.economist.com/world/europe/displaystory.cfm?story_id=15464909. [navštíveno dne 7. 4. 2010].

O autorce

Kristýna Recinová pracuje jako referentka bezpečnosti státu na Odboru mezinárodních vztahů Kanceláře policejního prezidenta na Policejním prezidiu ČR. Je absolventkou Policejní akademie ČR a Pedagogické fakulty UK v Praze. Studovala také na univerzitách v USA a Španělsku.